

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

Яковлева
Лілія Іванівна

Канон легітимності: класичні визначення, політико-правові контрасти, сучасні виклики

УДК 342.5
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2020.1.01>

Яковлева Лілія Іванівна
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри регіональної політики
та публічного адміністрування
Одеського регіонального інституту
державного управління
Національної академії державного
управління при Президентіві України
вул. Генуезька, 22, Одеса, Україна

У статті досліджується сукупність класичних визначень легітимності публічної влади (які починають розгортатись у часі та просторі від досліджень М. Вебера) та подальших політологічних та правових інтерпретацій, які формують «канон легітимності». Термін «канон» широко використовується в мистецтві, релігії, політиці, науці. Це набір правил, норм, певний стандарт. Формування канону спричиняє стереотипізацію та стандартизацію розуміння творів мистецтва, феноменів соціального та політичного життя. У сучасному політичному дискурсі відбулась канонізація поняття «легітимність». Навіть політики, які втрачають владу, називають себе «легітимними», а прихильники революційних змін використовують риторику щодо делегітимації влади для виправдання власних (зокрема й протиправних) дій. Також це відноситься до дискурсу політичної науки, у якому сформовано канон інтерпретацій легітимності. Визначено веберіанську традицію як центр канону легітимності, фундамент для подальших інтерпретацій сутності та характеристик легітимності як у науковому (політологічному, філософському та юридичному), так і політичному дискурсах. Особливу увагу приділено компаративному дослідженню співвідношення понять «легальність» та «легітимність» у широкому теоретичному контексті.

На думку автора, канонічні визначення легітимності потребують уточнення та часткового перегляду під впливом соціальних та політичних викликів сучасності. Передусім, це стосується демократичної легітимності, яка має стати рефлексивною, безсторонньою та наближеною (П. Розанвалон). Для вітчизняного політичного процесу особливої актуальності набувають дослідження деконструкції канону легітимності в умовах десовєтизації, демодернізації та олігархізації. Відзначено, що інтерпретація легітимності в сучасних умовах потребує розширення меж її емпіричного трактування. Операціоналізація поняття легітимності не може обмежуватись її зведенням до рівня довіри та/або підтримки влади з боку суспільства.

Ключові слова: легітимність, легальність, канон легітимності, соціальний порядок, політична наука, юриспруденція, правова держава.

Ті, хто виступають проти Канону, наполягають, що в його формуванні завжди задіяна ідеологія...

Г. Блум «Західний канон: книги на тлі епох»

Вступ. Із часу включення в політичний дискурс поняття «легітимність» з'являється різноманіття його філософських, соціологічних та політологічних інтерпретацій. Соціологи та політологи, юристи та філософи використовують поняття «легітимність», аби вказати на якості та характеристики публічної влади. З одного боку, слід констатувати значну кількість визначень легітимності та певний плюралізм підходів до трактування змісту «легітимності»: «Формалізація поняття легітимності є занадто складним завданням, що пов'язано, по-перше, з тим, що вона є соціокультурною характеристикою влади, а по-друге, з тим, що поняття зазнає істотних змін у процесі розвитку суспільства» [9, с. 113]. Нібито це вказує на умовність процедури використання поняття легітимності в сучасному політичному дискурсі та підтверджує проблематичність стандартного та однозначного визначення поняття легітимності. Зокрема, Р. Лемб вказує на багатовимірність легітимності, сприймаючи її як багаторівневе поняття [27, с. 11].

З іншого боку, більшість визначень обертаються навколо веберіанської традиції. У ній легітимність дій політичного актора пов'язується з легітимністю соціального порядку, координацією дій на основі взаємопов'язаних смислових орієнтацій. Як зазначає А. МакКаллоу в посібнику GSDRC «The Legitimacy of States and Armed Non-State Actors»: «На розуміння легітимності сильно вплинули теорія держави Вебера та його категоризація джерел легітимності» [28, с. 3].

Це дозволяє говорити про те, що в міждисциплінарному науковому дискурсі сформувався канон легітимності. Веберіанський підхід до дослідження легітимності соціального порядку слід визначити як центр цього канону.

Легітимність ідентифікується в якості основи стабільності політичного режиму й операціоналізується як довіра до влади та/або підтримка її дій [25].

Для канону легітимності однією з характерних ознак стає розрізнення концептів легальності (законності) та легітимності.

Створення канону досліджень легітимності розпочинається із праць М. Вебера. Ідеї щодо легітимності соціального порядку, трьох її джерел (раціонально-правових, традиційних і харизматичних) становлять фундамент для подальших інтерпретацій (так званий «центр канону»).

Мета статті – дослідити канон легітимності, а саме класичні визначення легітимності та політико-правові контрасти, притаманні канону легітимності.

Результати. Розкриття сутності та змісту поняття «легітимність влади» з точки зору формування канону потребує поєднання двох шляхів. По-перше, систематизації основних підходів до визначення канону легітимності з боку дослідників, які представляють соціологічні, політологічні, юридичні науки, філософію й публічне управління, визначення їхньої специфіки, спільного й особливого. По-друге, ставимо за мету розглянути поняття «легітимність»

у розрізі методологічних підходів політичної науки: історичного, інституційного, функціоналістського та підходу раціонального вибору.

Приклади визначень легітимності зарубіжними та вітчизняними авторами представлено у вигляді таблиці 1. Систематизація визначень легітимності у вигляді таблиці та їх аналіз дозволяє відзначити таке. По-перше, визначити веберіанську парадигму як центр канону досліджень легітимності. Йдеться про концепцію легітимності соціального порядку. По-друге, зробити наголос на хибності ототожнення «легітимності» та «легальності» в міждисциплінарних дослідженнях зарубіжних та вітчизняних авторів. По-третє, відповідно до канону досліджень легітимності остання переважно визначається через такі поняття, як «визнання», «віра», «довіра», «підтримка», «виправдання», «згода», ін.

Таблиця 1

Визначення легітимності («Канон інтерпретацій легітимності»)

Вебер М.	«Легітимність панування повинна розглядатися тільки як імовірність того, що вона певною мірою існує та буде втілюватися в реальній поведінці» [3, с. 253]. Виходячи з веберіанської концепції легітимності соціального порядку, можна визначити легітимність публічної влади як «визнання» соціального порядку, що відбувається у процесі соціальної дії акторів із визначенням значимості для них даного соціального порядку на основі певних орієнтацій [24].
Габермас Ю.	«Легітимність означає <i>визнання</i> політичного ладу» [26, с. 77].
Аренд Г.	Легітимність пов'язується з авторитетом влади: «Це є народна <i>підтримка</i> , яка дає свою владу-потужність інституціям тієї чи іншої країни, й ця <i>підтримка</i> є не чим іншим, як природним наслідком <i>згоди</i> (consent), що спочатку породила наявні закони» [13, с. 21].
Бурдьє П.	Легітимність влади – це «капітал, заснований на <i>вірі</i> і <i>визнанні</i> , це одностороння покірність, але бюрократичній владі ніколи, навіть за підтримки наукових авторитетів, не вдається досягти повного панування і домогтися абсолютного права формувати і нав'язувати легітимне бачення соціальної реальності» [2, с. 148].
Ліпсет С.	Легітимність – «здатність системи створювати і підтримувати <i>віру</i> в те, що наявні політичні інститути є найбільш відповідними даному суспільству» [10, с. 89].
Шабо Ж.	Легітимність – «адекватність реальних або передбачуваних якостей у правителів у передбачуваній або ясно вираженій <i>згоді</i> керованих» [21, с. 160].
Розанвалон П.	Легітимність – «як і <i>довіра</i> між людьми... є «невидимим інститутом». Вона дає змогу міцно укріпитися відносинами між громадянами і тими, хто ними править. Якщо легітимність у найширшому значенні слова це – простий регулятор примусу, то її демократичний варіант призначений для налагодження конструктивних зв'язків між владою і суспільством» [14, с. 21].
Пролеєв С.	«Влада, яка <i>визнана</i> у своєму праві, є владою легітимною. Вона має за собою <i>визнання</i> своїх учасників і завдяки цьому є <i>виправданою</i> , <i>обґрунтованою</i> . У легітимності владарювання отримує головну запоруку свого сталого існування; і навпаки – втрата легітимності призводить до неефективності, деструкції і зрештою краху влади» [12, с. 189].
Тур М.	«Легітимність становить об'єктивний бік легітимаційного процесу, його результат, тому вона має якісну визначеність у когнітивно-ціннісному аспекті. ...легітимність пов'язана з <i>теологічною</i> перспективою і в такий спосіб виражає ціннісні преференції, контекстуально вкорінені в певних історичних формах життя» [17, с. 11]. «Очевидно, що легітимність радше є результатом легітимації, є певною якісною ознакою предмета (суб'єкта панування, соціального інституту, політичної дії, певної практики), тоді як легітимація – це найчастіше певна соціальна діяльність, система взаємопов'язаних дій, послідовних у часі, – процес» [18, с. 10].
Рябов С.	«...легітимність є атрибутом влади, а не її модусом; легітимність влади є <i>вираженням</i> ідентичності окремої <i>волі</i> щодо <i>волі</i> загальної, релевантності аргументованої відповідності конкретної влади, окремого директивно-імперативного впливу екзистенційним парадигмам суспільного буття (загальносуспільним, сутнісним, понадсуб'єктивним інтересам і потребам), взадніченості права на владне примушення через репрезентування понадсуб'єктивних, некорпоративних цілей, сутності буття. Разом із тим перед сучасним дослідником феномена легітимації влади неодмінно постає інша, певною мірою протилежна гіпотеза, відповідно до якої легітимність влади значною мірою є <i>функцією людської свідомості</i> , результатом <i>сприйняття</i> підвладними керівних настанов» [15, с. 30].

Закінчення таблиці 1

Цокур Є.	«Легітимність – це та незрима складова частина, віртуальний ресурс, який дозволяє особистості поступатися своїми правами та свободами на користь суспільних інтересів та державно-політичних пріоритетів. Певною мірою легітимність – це <i>віра</i> в надзвичайні здібності та бажану ефективність роботи владних структур, викликана бажанням покращення власного життя та досягнення суспільного прогресу, романтизація влади, поступки, надія і т. д. Цей ресурс може бути як безмежним, так і вичерпним. Від ефективності дій владно-політичних структур та лідерів залежить його рівень та дієвість, можливість та тривалість використання легітимаційного потенціалу суспільства» [20, с. 352–353].
Елисеєв С.	«Легітимність висловлює той факт, що громадяни в явній або неявній формі сприймають політичну систему як <i>відповідну їх власним</i> політичним і моральним принципам, особистісним уявленням про істину та справедливість у політиці» [6, с. 45].
Скіперський О.	«Легітимність влади – згода «керованих» застосовувати на практиці прийняті політичною елітою рішення за допомогою загальнообов'язкових засобів і норм соціальної взаємодії як на рівні авторитарно-владного панування, так і на рівні авторитарно-владних відносин» [16, с. 11].
Завершинський К.	Легітимність «фіксує процес «обґрунтованості», «виправданості», «пояснення», «узгодження» (legal validity, justifiable of rules, expressed consent) інституційного порядку (панування), характерного для тих чи інших політій» [7, с. 113]. «Легітимність проявляється комплексно: в <i>довірі</i> до норм, у законодавчому підтвердженні прав, у правовій підзвітності влади, в ідеологічній прозорості (виправданості віруваннями) і у виконанні взятих на себе зобов'язань» [7, с. 130].
Штода І.	«...основною легітимності є переконання в правомірності даного ладу... на основі вільного вираження громадянами своєї <i>волі</i> . Влада стає легітимною завдяки досягненню нею стійкості, визначеності, встановлення порядку» [23, с. 229].
Керімов О.	«Легітимність визначаємо як прояв <i>підтримки</i> з боку населення, що заснована на <i>згоді</i> із владою на основі запропонованих нею і які поділяє суспільство цінностей на конкретному історичному етапі розвитку» [8, с. 157].
Марочкін І.	«Легітимність влади – це властивість, що характеризує ступінь <i>узгодженості</i> між пануючим і підвладними суб'єктами. Вона розглядається наукою як одна з необхідних умов, що забезпечують стабільність і ефективність влади» [11, с. 571].

Веберіанська традиція виходить із легітимності відповідного соціального порядку, на якому ґрунтується панування одних індивідів над іншими. Цей соціальний порядок має не лише визнаватись. До нього мають призвичаїтись, а віра – довіра – підтримка закріплюються у правових нормах. Лише тоді можна говорити про легітимність окремих політичних діячів, якщо підтримка їхніх дій із боку суспільства поєднується з визнанням наявного соціального порядку та правового ладу.

У перехідних суспільствах проблематичним є визначення необхідного рівня довіри громадян до влади та емпіричне вимірювання підтримки влади протягом певного часового відрізка. Слід враховувати, що під впливом політичних та медійних скандалів громадська думка може швидко змінюватись. Суспільство та влада опиняються в точці «біфуркації», коли рівень довіри стрімко знижується.

У міждисциплінарних дослідженнях у різних варіаціях також репрезентовано канон легітимності, адже в цій тематиці поєднуються як теоретико-методологічні, так і емпіричні підходи. У процесі розгортання дослідження канону легітимності публічної влади, визначення поняття «легітимність» слід дослідити дотичні концепти, їхні відмінності та взаємозумовленість.

Звернемося до історичної еволюції тлумачення понять «легітимність» та «легальність»: «Етимоло-

гічно термін «легітимність» має латинське коріння» [17, с. 10]. За походженням слово *legitimnyj* – це запозичена одиниця, висхідна до латинського *legitimus* (законний). Терміни *legitimus* та *legalis* мають спільне коріння в римській та середньовічній юриспруденції і позначають стан відповідності закону.

Як зазначає А. Баутмайстер, «термін *legitimus*, як і термін *legalis*, ми подибуємо спочатку в римському праві як *terminus technicus* юриспруденції. Обидва терміни походять від латинського *lex* і позначають *відповідність до закону*. Римські юристи кажуть про «легітимність опікунства» або про «легітимність спадку» (*legitima hereditas*). У середньовічному слововжитку термін *legalitas* часто зближується з поняттями *probitas* («чесність», «порядність»), *fides* и *fidelitas* (вірність, добросовісність). Поняття «легальність» постає в новому світлі у зв'язку із Григоріанськими реформами XI століття (спір про інвеституру) і з дискусіями про юрисдикцію Імператора і Папи (XIV століття)». [1, с. 22]. Однак автор зауважує, що «ніде в текстах ми не знайдемо власне протиставлення «легальності» і «легітимності» [1, с. 22].

Новий відтінок з'являється у тлумаченні легітимності під впливом Реформації, а згодом – після Американської (1776 г.) і Французької (1789) революцій. Особлива роль у формуванні канону легітимності належить Жану Бодену: «Ця влада

легітимна (*legitime*) лише тоді, коли вона пов'язана із природним законом і справедливістю» [1, с. 23]; теоретику природного права Замюелю Пуфендорфу (*potestas legitima*); Кристіяну Вольфу, який «розуміє легітимне правління як правління в рамках законів» [1, с. 23]. Разом із тим дослідник історії поняття легітимності зазначає, що «в XVII – XVIII століттях значення термінів *legitimus* і *legalis* не протиставляється» [1, с. 23]. Із цим погоджується М. Тур. Він зазначає: «Поняття легітимності зберігає конотації із природним правом», але від того моменту «як відбувається процес позитивізації права, поняття легітимності втрачає онтологічний зв'язок із субстанцією природного права» [1, с. 10].

Початком розмежування легітимності та легальності вважаються післянаполеонівські часи. А. Баумейстер зазначає: «Інтелектуальний рух, що отримав назву «легітимізм», виникає набагато раніше, як реакція на релігійні і політичні революції XVI – XVIII сторіч» [1, с. 23].

В. Денисенко стверджує, що введення в обіг поняття «легітимність» спочатку було пов'язано з рухом у Франції початку XIX ст. прихильників монархічного ладу – легітимістів. Вони обґрунтували законність монархії. [5, с. 104]. І хоча на той момент легітимність вживалася ними у формально-юридичному сенсі як синонім легальності (тобто законності), дослідники вважають, що «легітимність» поступово стає одним із головних термінів політико-правового дискурсу, а його історія, яка починається у Франції, згодом поширюється на інші мовні культури Західної Європи» [1, с. 23].

На думку А. Баумейстера, протиставлення легітимності і легальності виникає на початку XIX століття в рамках консервативної теорії державного права як у німецькомовному, так і у французькому інтелектуальних середовищах [1, с. 25]. Автор обґрунтовує свою думку, виокремлюючи головний чинник такого політичного процесу, а саме: «Основна мотивація легітимістського руху – утримання чинного священного порядку (який революціонери зневажливо називали «старий порядок»), *апеляція до трансцендентних засад позитивного права і людської влади*. Не менш дивує і те, що мова легітимізації стає зброєю в руках лівих рухів починаючи із другої половини XIX століття, коли процедури виправдання прикладаються вже до самих революційних рухів. Треба ж виправдовувати і революції!» [1, с. 26].

Зв'язок легітимності та довіри досліджував Карл Шмітт. Він визначав «систему легальності» держави у праці «Легальність та легітимність» (1932 р.). У сучасній політичній науці поняття «легальність» означає законність влади, нормативно-правові або конституційні підстави владних повноважень та прийняття політико-управлінських рішень політико-управлінської еліти. Однак якщо звернутися до досліджень легальності та легітим-

ності К. Шмітта, можна побачити, що він розглядає легальність не тільки у правовому аспекті, а більшою мірою як політичну характеристику правового режиму держави.

У дослідженні понять «легальності» та «легітимності» він звертається до соціологічного підходу М. Вебера, а не до правового позитивізму німецьких та французьких юристів XIX ст. У вступі до праці «Легальність і легітимність» К Шмітт пояснює своє бачення змісту терміна «правова держава»: «Те, що в державах європейського континенту з XIX століття розумілося під «правою державою», в дійсності було лише законодавчою державою – причому саме парламентською законодавчою державою» [22, с. 224]. Поняття «легальність» дослідник розглядає у взаємозв'язку з поняттям «законодавча держава» («*Gesetzgebungsstaat*») та іншими видами держави (держава правосуддя, держава уряду і держава управління) в «системі легальності». Під «законодавчою державою» учений розуміє «певний вид політичної спільноти, особливість якої полягає в тому, що вищим і вирішальним виразом загальної волі для неї є встановлення норм (*Normierungen*)» [22, с. 223]. Погодимось із перекладачем праці Карла Шмітта «Легальність і легітимність» А. Філіповим, який у передмові уточнює: «Терміни, дещо незручні і незвичні також і для німецької мови, означають таке: в різних політичних спільнотах «вищий і вирішальний вираз загальної волі», або «вирішальна політична воля», виступають у різних формах» [19, с. 78]. Під «парламентською законодавчою державою» розуміється «державне співтовариство, в якому панують безособові, тобто універсальні і заздалегідь певні, тобто встановлені на тривалий час норми вимірного і визначеного змісту. У ньому відокремлені один від одного закон і його застосування, законодавець і правозастосовні установи» [22, с. 224].

Таким чином, у парламентській законодавчій державі дослідник чітко розділяє право та правозастосування. Закони ухвалює законодавець, а правозастосування здійснює політична еліта, якій належить публічна влада.

У веберіанській традиції легальність інтерпретується як одна з форм легітимного панування. Мова йде про легальність «значущості порядку». На думку М. Вебера, одна з форм легітимності полягає у «вірі в легальність сформульованих порядків і права віддавати накази, яким наділені ті, хто цими порядками покликаний здійснювати панування» [3, с. 254]. Якщо М. Вебер розглядав легальність влади як основу раціонально-легальної легітимності панування та пов'язував її із сучасною парламентською демократією, то К. Шмітт на перший план вносить легальність, яка може набувати найрізноманітніших форм. Натомість у поняття «легітимність» він не закладає суб'єктивний зміст (уявлення громадян щодо «значущості порядку»).

У подальшому, починаючи з робіт М. Вебера і по теперішній час, у соціальних науках стверджується підхід, який розрізняє легальність і легітимність. Ю. Давидов зазначає, що «зміст даного терміна, введеного М. Вебером, зумовлений необхідністю розрізнати легальну владу, що характеризується відповідними формальними законами, юридичними нормами права, від тієї, яка фактично значуща для людей, що проявляється в їхній поведінці» [4, с. 156].

Із часу формування веберіанської традиції трактування понять «легітимний», «легітимність» у сенсі «законний», «законність» не відповідає канонічному визначенню. Це зумовлено розширенням змісту даних понять у науковому дискурсі: «визнання суспільством», «довіра суспільства», «підтримка суспільства» тощо.

Розмірковуючи над історичним контекстом виникнення канону легітимності, слід артикулювати питання «Що таке легітимація?». А. Баумейстер акцентує увагу на тому, що «термін «легітимність» відрізняється від терміна «легальність» у тому сенсі, що «легальність» означає просто «відповідність закону», тоді як «легітимність» передбачає виправдання тих або інших норм, інституцій або претензій на владу. У цьому сенсі ще Кант розрізняв легальність і моральність» [1, с. 22].

Представники юридичної науки розглядають легітимність як категорію правознавства. На думку В. В. Денисенка, легітимність – одна з найважливіших характеристик позитивного права [5, с. 104]. Він стверджує, що останнім часом склалося одностороннє розуміння категорії «легітимність» переважно як політологічної, що характеризує саме владу, а не право [5, с. 104], і вказує на необхідність розглянути різні підходи до співвідношення термінів «легальність» («законність») і «легітимність».

Висновки. Продовжуючи веберіанську традицію, представники правового напрямку, як правило, трактують поняття легітимності ширше, ніж поняття легальності, законності. Акцентуючи увагу на легальності (законності) влади, більшість дослідників стверджують, що без процесу легітимації публічна влада не буде законною. Роль соціального інституту права полягає в тому, аби стати на заваді соціально невиправданої концентрації влади та набуття нею імперативного статусу як властивості винятковості. Право закладає порядок утвердження «права на владу» та її організаційно-інституційні засади, за допомогою яких влада виявляється здатною з найбільшим ефектом проводити свою політику. Йдеться про «верховенство права», яке потребує як легальності, так і легітимності влади.

На заваді диктатури як необмеженого вольового використання влади стають такі правові обмеження, як конституція, народовладдя (вибори, референдуми тощо), принцип розподілу влади.

Наступним кроком із теоретичної ідентифікації сутності легітимності стає визначення необхідного мінімуму довіри як громадян до влади, так і влади до громадян. Без такого мінімального рівня взаємної довіри держава існувати взагалі не може. В основі легітимності лежать взаємовідносини держави-громадянина.

Щоправда, проблематичним є чітке визначення такого мінімального рівня довіри. Легальність, на відміну від легітимності, може бути чітко зафіксована: це відповідність дій влади правовим нормам, її законність. Натомість вимога легітимності не зводиться до законності і не задовольняється відповідністю правовим нормам.

Визначення легітимності влади в залежності від рівня довіри громадян та суспільної підтримки її дій (яке часто сприймається як канонічне) потребує уточнення. Безумовно, рівень довіри є суттєвим фактором легітимності влади, але його слід доповнити чітким визначенням владних повноважень інститутів та окремих осіб (як юридичним, так і фактичним), а також умов вироблення та впровадження публічної політики, які ніколи не бувають ідеальними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баумейстер А. Апорії модерної теорії легітимації. *Філософська думка*. 2009. № 5. С. 22–33.
2. Бурдые П. Социология политики. Москва : Socio-Logos, 1993. 336 с.
3. Вебер М. *Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии* / сост., общ. ред. и предисл. Л.Г. Ионина ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». Москва : Изд. дом Высшей школы экономики, 2016. Т. I. Социология. 445 с.
4. Давыдов Ю.Н. Легитимность. *Современная западная социология: Словарь*. Москва, 1990. С. 156–157.
5. Денисенко В.В. О понимании термина «легитимность» как категория правоведения. *Вестник ВГУ. Серия: Право*. 2011. № 2. С. 104–110.
6. Елисеев С.М. Легитимность власти. Концепции и проблемы развития в посткоммунистическом обществе. Санкт-Петербург : Полиграфстройсервис, 1996. 220 с.
7. Завершинский К.Ф. Легитимность: генезис, становление и развитие концепта. *Политические исследования*. 2001. № 2. С. 113–131.
8. Керимов А.А. Институт парламентаризма в легитимации политической власти в современной России: акторы, стратегии, ресурсы : дис. ... докт. полит. наук : 23.00.02. Екатеринбург. 2018. 349 с.
9. Левшенко Ю.И. Политический дискурс в СМИ в контексте социально-политических изменений. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота. 2012. № 3(17), Часть 1. С. 111–115. URL: <http://www.gramota.net/materials/3/2012/3-1/30.htm>.
10. Липсет С.М. Политический человек: социальные основания политики. Москва : Мысль, 2016.

11. Марочкин И. Легитимность судебной власти. *Ежегодник украинского права*. 2013. № 5. С. 571–578.

12. Пролеев С. Метафізика влади: монографія. Київ : Наукова думка, 2005 324 с.

13. Рікер П. Навколо політики. Київ : Дух і Літера, 1995. 334 с.

14. Розанвалон П. Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 287 с.

15. Рябов С. Легітимація влади: до формулювання програми соціально-філософського дослідження. *Наукові записки*. 1999. Том 12. Політологія. С. 25–33.

16. Скиперский А.В. Легитимация политической власти в России в условиях становления и развития федеративных отношений: специфика и тенденции : автореф. дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02. Елец, 2003. 22 с.

17. Тур М.Г. Некласичні моделі легітимації соціальних інститутів. Київ : ПАРАПАН, 2006. 396 с.

18. Тур М.Г. Поняття легітимації: основні парадигми розуміння. *Філософська думка*. 2009. № 5. С. 9–21.

19. Филиппов А.Ф. Предисловие переводчика. Карл Шмитт Легальность и легитимность (послесловие к изданию 1958 г.) *Социологическое обозрение*. 2013. Т. 12. № 3. С. 76–90.

20. Цокур Є.Г. Джерела легітимності політичної влади: в контексті взаємодії держави та громадянського суспільства : дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02. Київ, 2011. 389 с.

21. Шабо Ж.Л. Государственная власть: конституционные пределы и порядок осуществления *Политические исследования*. 1993. № 4. С.155–165.

22. Шмитт К. Государство: Право и политика / пер. с нем. и вступ. ст. О.В. Кильдюшова ; сост. В.В. Анашвили, О.В. Кильдюшов. Москва : Издательский дом «Территория будущего», 2013. 448 с.

23. Штода И.С. Легализация и легитимация государственной власти. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота. 2011. № 1(7). С. 228–231. URL: <http://www.gramota.net/materials/3/2011/1/55.html>.

24. Яковлева Л.І. Від соціального порядку до публічної влади: організаційні, інституційні та комунікативні засади легітимності. *Politicus*. 2019. № 3. С. 10–15.

25. Matsiyevsky Y. Ukraine's Regime Is Less Stable than It Was under Yanukovich A Third Year Comparison *Ponars Eurasia Policy Memo*. 2018. No. 517. 2018. URL: https://eprints.oa.edu.ua/6836/1/Matsiyevsky_March_2018.pdf.

26. Habermas J. Zur Rekonstruktion des Historischen Materialismus. Frankfurt. a. M. 1976. 346 p.

27. Lamb R. *Rethinking legitimacy and illegitimacy*. Washington, DC: Center for Strategic and International Studies. 2014. URL: http://cis.org/files/publication/140519_Lamb_RethinkingLegitimacy_Web.pdf.

28. McCullough A. The legitimacy of states and armed non-state actors: Topic guide. Birmingham, UK: GSDRC, University of Birmingham. 2015. 33 p.

REFERENCES:

1. Baumeister A. (2009) Aporii modernoi teorii legitymatsii. [Aporia of the modern theory of legitimation] *Filosofska dumka*. № 5.

2. Burde P. (1993) *Sotsyolohyia polityky* [Sociology of Politics]. M.: Socio-Logos.

3. Veber M. (2016.) *Khoziaistvo y obshchestvo: ocherky ponymaiushchei sotsyolohyy: [Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology]* v 4 t.; [per. s nem.]; sost., obshch. red. y predysl. L. H. Yonyna; Nats. yssled. un-t «Vysshiaia shkola ekonomyky». M.: Yzd. dom Vysshei shkoly ekonomyky, T. I. Sotsyolohyia.

4. Davydov Yu. N. (1990) *Lehytymnost* [Legitimacy]. *Sovremennaia zapadnaya sotsyolohyia Slovar*. M.

5. Denysenko V. V. (2011) O ponymanny termyna «lehytymnost» kak katehoryia pravovedeniya. [On understanding the term “legitimacy” as a category of jurisprudence]. *Vestnyk VHU. Seryia: Pravo*. № 2.

6. Elyseev S. M. (1996) *Lehytymnost vlasty. Kontseptsyy y problemy razvytiya v postkommunistycheskom obshchestve* [The legitimacy of power. Concepts and problems of development in a post-communist society]. SPb.: Polyhrafstroiservys.

7. Zavershynskiy K. F. (2001) *Lehytymnost: henezys, stanovlenye y razvytye kontsepta* [Legitimacy: Genesis, Formation and Development of a Concept]. *Polytycheskye yssledovaniya*. № 2.

8. Kerymov A.A. (2018) *Ynstytut parlamentaryzma v lehytymatsyy polytycheskoi vlasty v sovremennoi Rossyy: aktory, stratehyy, resursy* [The Institute of Parliamentarism in the legitimization of political power in modern Russia: actors, strategies, resources]: dys. ... dokt. polyt. nauk: 23.00.02. Ekaterynburh.

9. Levshenko Yu. Y. (2012) *Polytycheskyi dyskurs v SMY v kontekste sotsyalno-polytycheskykh yzmennyi* [Political discourse in the media in the context of socio-political changes]. *Ystorycheskye, fylosofskye, polytycheskye y yurydycheskye nauky, kulturolohyia y ykusstvovedeniye. Voprosy teoryy y praktyky*. Tambov: Hramota. № 3 (17), Chast 1. URL: <http://www.gramota.net/materials/3/2012/3-1/30.htm>

10. Lipset S. (2016) *Polytycheskyi dyskurs v SMY v kontekste sotsyalno-polytycheskykh yzmenenyi* [Political Man, The Social Basis of Politics]. M.: Mysl, 2016.

11. Marochkyn Y. (2013) *Lehytymnost sudebnoi vlasty* [The legitimacy of the judiciary]. *Ezhehodnyk ukraynskoho prava*. № 5.

12. Proleiev S. (2005) *Metafyzika vlady* [Metaphysics of power]. K.: Naukova dumka.

13. Riker P. (1995) *Navkolo polityky* [Around politics]. Kyiv: Duh i Litera.

14. Rozanvalon P. (2009) *Demokratychna lehytymnist. Bezstoronnist, reflektyvnyist, nablyzhenist* [Democratic legitimacy. Impartiality, reflectiveness, intimacy]. Kyiv: Vyd. dim «Kyievomohylianska akademiia».

15. Riabov S. (1999) *Lehytymatsiia vlady: do formuluvannya prohramy sotsialno-filosofskoho doslidzhennia* [Legitimation of power: to formulate a program of social and philosophical research]. *Naukovi zapysky. Tom 12. Politolohiia*.

16. Skyperskyi A. V. (2003) *Lehytymatsiia polytycheskoi vlasty v Rossyy v uslovyakh stanovleniya y*

razvyytia federatyvnykh otnoshenyi: spetsyfyka y tendentsy [The legitimization of political power in Russia in the conditions of the formation and development of federal relations: specifics and trends]: avtoref. dys. ... kand. polyt. nauk: 23.00.02. Elets.

17. Tur M.H. (2006) *Neklasychni modeli lehytymatsii sotsialnykh institutiv* [Non-classical models of legitimization of social institutions]. Kyiv.: PAPANAPAN.

18. Tur M.H. (2009) *Poniattia lehytymatsii: osnovni paradyhmy rozuminnia* [The concept of legitimation: basic paradigms of understanding]. *Filosofska dumka*. № 5.

19. Fylyppov A. F. (2013) *Predyslovye perevodchyka. Karl Shmytt Lehalnost y lehytymnost (posleslovye k yzdanyiu 1958 h.)* [Foreword by the translator. Karl Schmitt Legality and legitimacy (afterword to the 1958 edition)] *Sotsyolohycheskoe obozrenye*. T. 12. № 3.

20. Tsokur Ye.H. (2011) *Dzherela lehytymnosti poliychnoi vlady: v konteksti vzaiemodii derzhavy ta hromadianskoho suspilstva* [Sources of Legitimacy of Political Power: In the Context of Interaction between the State and Civil Society] : dys. ... d-ra polit. nauk : 23.00.02. Kyiv.

21. Shabo Zh. L. (1993) *Hosudarstvennaia vlast: konstytutsyonnye predely y poriadok osushchestvleniya* [State power: constitutional limits and implementation] *Polytycheskye yssledovaniya*. № 4.

22. Shmytt K. (2013) *Hosudarstvo: Pravo y polytyka* [State: Law and Politics] [Tekst] / per. s nem. y vstup. st.

O.V. Kyldiushova; sost. V.V. Anashvyly, O.V. Kyldiushov. M.: Yzdatelskyi dom «Terrytoria budushcheho».

23. Shtoda Y. S. (2011) *Lehalyzatsyia y lehytymatsyia hosudarstvennoi vlady* [Legalization and legitimization of state power]. *Ystorycheskye, fylosofskye, polytycheskye y yurydycheskye nauky, kulturolohyia y yskusstvovedenye. Voprosy teoryy y praktyky*. Tambov: Hramota. № 1 (7). URL: <http://www.gramota.net/materials/3/2011/1/55.html>.

24. Yakovleva L.I. (2019) *Vid sotsialnoho poriadku do publichnoi vlady: orhanizatsiini, instytutsiini ta komunikatyvni zasady lehytymnosti* [From Social Order to Public Power: Organizational, Institutional and Communicative Principles of Legitimacy]. *Politicus*. № 3.

25. Matsiyevsky Y. (2018) *Ukraine's Regime Is Less Stable than It Was under Yanukovych A Third Year Comparison* *Ponars Eurasia Policy Memo* No. 517 URL: https://eprints.oa.edu.ua/6836/1/Matsiyevsky_March_2018.pdf

26. Habermas J. (1976) *Zur Rekonstruktion des Historischen Materialismus*. Frankfurt.a.M.

27. Lamb R. (2014). *Rethinking legitimacy and illegitimacy*. Washington, DC: Center for Strategic and International Studies. URL: http://csis.org/files/publication/140519_Lamb_RethinkingLegitimacy_Web.pdf

28. McCullough A. (2015). *The legitimacy of states and armed non-state actors: Topic guide*. Birmingham, UK: GSDRC, University of Birmingham.

The canon of legitimacy: classical definitions, political and legal contrasts, contemporary challenges

Yakovleva Liliya Ivanivna

PhD in Political Science,
Associate Professor,
Doctoral Student of the Department
of Regional Policy and Public
Administration
Odessa Regional Institute
of Public Administration
of the National Academy
of Public Administration under
the President of Ukraine
Genuevka str., 22, Odessa, Ukraine

The article deals with a set of classical definitions of the legitimacy of public power (which have begun to unfold in time and space since M. Weber's research) and further political and legal interpretations that form the "canon of legitimacy". The term "canon" is widely used in art, religion, politics, and science. It is a set of rules, norms, and certain standards. The formation of a canon causes stereotyping and standardization of understanding of artworks, phenomena of social and political life. In today's political discourse, the concept of "legitimacy" has been canonized. Even politicians who lose power call themselves "legitimate", and supporters of revolutionary change use the rhetoric of delegitimizing power to justify their own (including unlawful) actions. It also refers to the discourse of political science in which the canon of interpretations of legitimacy is formed. The Weberian tradition is defined as the centre of the canon of legitimacy, the basis for further interpretations of the essence and characteristics of legitimacy in both scientific (political, philosophical and legal) and political discourses. Particular attention is paid to a comparative study of the relationship between the concepts of "legality" and "legitimacy" in the broad theoretical context.

According to the author, canonical definitions of legitimacy need to be clarified and partially revised under the influence of the social and political challenges of the present. First and foremost, it concerns democratic legitimacy, which must be reflexive, impartial and close (P. Rozvalon). For the domestic political process, the studies of deconstruction of the canon of legitimacy under the conditions of desovietization, demodernization and oligarchization are of particular relevance. It is noted that the interpretation of legitimacy in modern conditions requires the extension of the limits of its empirical interpretation. The operationalization of the concept of legitimacy cannot be confined to reducing it to the level of trust and / or public support from society.

Key words: legitimacy, legality, canon of legitimacy, social order, political science, jurisprudence, rule of law.